

UPPSALA
UNIVERSITET

UTBVET 2019/265

Uppdrag om försöksverksamhet med praktiknära forskning

Delredovisning 2018

2019-02-26

Innehållsförteckning

Organisation/samverkan	3
Pågående aktiviteter	4
Nodens aktiviteter	4
Forskningsutlysning	5
Seminarium i Almedalen	5
Sammanfattning av lokala aktiviteter	5
Verksamhetsplaner	6
Finansiering	6
Resultat/slutsatser	7

Uppsala universitet fick den 9 mars 2017 i uppdrag från regeringen att tillsammans med Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet planera och genomföra en försöksverksamhet. Syftet med försöksverksamheten är att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet, högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktikinära forskning (U2015/03573/UH, U2017/01129/UH, UFV 2017/526). Uppdraget sträcker sig fram t o m 2021.

Organisation/samverkan

Uppsala-noden består dels av nio lärosäten, dels av de huvudmän som tecknat avtal med ett av dessa lärosäten. Då alla avtal med huvudmän inte är klara uppges endast lärosätets namn nedan.

- Högskolan i Gävle
- Kungliga Musikhögskolan
- Kungliga Tekniska Högskolan
- Linnéuniversitetet
- Lunds universitet
- Malmö universitet
- Stockholms universitet
- Södertörns högskola
- Uppsala universitet (ansvarigt lärosäte)

Utöver de som tecknat avtal kommer även ett 30-tal andra huvudmän (kommuner och fristående skolor) vara delaktiga i försöksverksamheten, bland annat genom diskussioner i olika regionala organ som exempelvis Forum för Samverkan och RUC. Under 2018 har nodens lärosäten ingått en gemensam överenskommelse (se bilaga 1) som innefattar syfte och målsättningar, utgångspunkter, organisation samt lärosätets åtaganden.

En central utgångspunkt för Uppsala-noden är att lärosäten, huvudmän och lärarstudenter/doktorander ska genomföra försöksverksamheten i ömsesidigt berikande samverkan. Därför finns nio lokala samordningsgrupper med de samverkande parterna representerade. Samordningsgrupperna har under 2018 arbetat fram lokala verksamhetsplaner för försöksverksamheten som tydliggör ansvar för att driva, följa upp och dokumentera arbetet lokalt. Representanter från Uppsala universitet har inbjudits till flera av nodens samordningsgrupper. Dessa kontinuerliga träffar har medverkat till ett väl fungerande samarbete inom noden.

Uppsala-nodens beslutsorganisation består ytterst av universitetets rektor (som är beslutande), en beredande styrgrupp samt en rådgivande rektorskonferens. I dessa organ finns samtliga lokala

samordningsgrupper representerade, antingen i form av representant för lärosäte eller huvudman. Ledamöterna i grupperna roteras efter två år för att möjliggöra en så stor förankring som möjligt. I organen ingår även lärarstudenter och doktorander.

Styrgruppens uppgift är att bereda ärenden inför beslut av rektor vid Uppsala universitet och det rådgivande organet rektorskongressen (se nedan). Det gäller framför allt att ta fram förslag till:

- fördelning av medel för uppbyggnad av strukturer och utprovande av modeller (beskrivs i årliga verksamhetsplaner 2019, 2020, 2021) samt
- fördelning av medel till forskningsprojekt genom en utlysning 2019/2020 för forskargrupper knutna till huvudmän och lärosäten inom noden.

I styrgruppen diskuteras även nod-övergripande ämnen som överenskommelser mellan lärosäten och upplägg av gemensamma aktiviteter (exempelvis ULF Bazar samt AIMday se nedan för utförligare beskrivning). Under året har gruppen sammanträtt vid fyra tillfällen.

Rektorskongressen sammanträder en gång per termin. Under 2018 har rektorskongressen diskuterat nodens gemensamma verksamhetsplan för 2019, vilken baserats på de nio lärosätenas verksamhetsplaner. Beslut om fördelningen av de gemensamma ULF-medlen, baserade på verksamhetsplanen, fattades av rektor för Uppsala universitet (läs under finansiering nedan för ytterligare beskrivning). Rektorskongressen diskuterar även strategiska och långsiktiga planer för noden så väl som för försöksverksamheten i stort. För utförligare beskrivning av organisation och styrning se bilaga 2.

Pågående aktiviteter

Nodens aktiviteter

En viktig mötesplats för Uppsala-noden som helhet är det som kallas ULF Bazar. Under hösten anordnades den första ULF Bazar i Uppsala. Syftet är att ge representanter från nodens lokala samordningsgrupper möjlighet att mötas, byta erfarenheter och dra gemensamma lärdomar utifrån arbetet med ULF. Delaktighet och gemensamt engagemang för att driva processen vidare är grundläggande för noden. Ansvaret för att anordna ULF Bazar delas av samtliga lärosäten och kommer att rotera; under 2019 anordnas den i Malmö och i Gävle.

Under höstens ULF Bazar var flertalet lokala samordningsgrupper representerade med deltagare från lärosäte och avtalsslutande huvudmän. Fokus vid detta möte var att diskutera förutsättningarna för och konkreta idéer kring ULF-arbetet. Tillfälle gavs att diskutera såväl i blandade grupper som i grupper utifrån tillhörighet: lärosäte/huvudman/student. ULF Bazar besöktes även av försöksverksamhetens nationella utvärderare som leds av Tine S. Prøitz med kollegor vid Universitetet i Sørøst-Norge.

I försöksverksamheten ULF är det professionens frågor som ska ligga till grund för forskningen. Som ett verktyg för att diskutera dessa frågor användes under hösten 2018 AIMday. AIMday är ett möteskoncept som utvecklats av UU-innovation vid Uppsala universitet. Möteskonceptet syftar till att skapa en mötesplats mellan frågeställare utanför lärosäten såsom företag, eller i detta fall, huvudmän och forskare från lärosäten för att under en timme samtala om de insända frågorna. De

nio lokala samordningsgrupperna bidrog med frågor, relaterade till utmaningar i deras verksamhet. De inkomna frågorna diskuterades sedan med forskare från ett flertal lärosäten. AIMday kommer under hösten 2019 genomföras ytterligare en gång i anslutning till en kommande utlysning.

Forskningsutlysning

Det pågår ett arbete med att formulera bedömningskriterier och utformning av en forskningsutlysning i styrgruppen (med stöd av de lokala samordningsgrupperna). Detta arbete ska slutföras under våren 2019 för att en modell ska kunna prövas. Initialt läggs vikt vid att skapa ett gemensamt ägandeskap hos huvudman och lärare likväl som hos lärosäte och delaktiga forskare. Modellen ska säkerställa att de forskningsfrågor som blir aktuella kommer från professionen lärare/skolledare och är förankrade hos skolhuvudmannen (för att säkerställa långsiktigheten) samt att processerna sker tillsammans med forskare såväl i skolan som på lärosäten. Centralt är att det finns gemensamma miljöer där dessa frågor regelbundet kan diskuteras.

Seminarium i Almedalen

Uppsala-noden organiserade tillsammans med de övriga noderna ett seminarium i Almedalen. Deltog gjorde även Sveriges kommuner och landsting (SKL), Friskolornas riksförbund, Lärarförbundet Student, Skolinspektionen och Sveriges Skolledarförbund samt företrädare för det medicinska området. Fokus var praktisk forskning som medel för en attraktiv skola på vetenskaplig grund.

Sammanfattning av lokala aktiviteter

Varje lärosäte i noden har under 2018 arbetat med att utforma avtal tillsammans med ett urval av intresserade skolhuvudmän. Detta har delvis skett genom upparbetade samarbetsformer, så som Regionala utvecklingscenter (RUC; FoSam el. dyl.). Inom ramen för försöksverksamheten har olika arbetsgrupper skapats som har processat fram gemensamma intresseområden och arbetsformer. Internt på lärosätena har det även handlat om att kartlägga kompetenser och forskare med intresse för forskning som bedrivs i nära samverkan med förskola och skola. Året har till stor del använts till förankringsarbete, både hos huvudmän och hos lärosäten och dem emellan, liksom arbetet med att formulera gemensamma mål och aktivitetsplaner. Dessa verksamhetsplaner ligger till grund för arbetet under 2019. Lärarutbildningarna involveras i försöksverksamheten ULF bland annat genom studenternas deltagande i arbetsgrupper, men även inom ramen för övningsskolor och partnerskolor. Flera av nodens lärosäten arbetar även tillsammans med olika huvudmän med att koppla studenters självständiga arbeten till aktuella frågor från praktiken.

Under 2018 har ett antal avtal ingåtts mellan lärosäten och skolhuvudmän: stora och små, kommunala och fristående. Därutöver har flera lärosäten påbörjat samarbeten med ytterligare huvudmän, bland annat genom hängavtal eller regionala överenskommelser. Intresset är stort hos huvudmännen men förutsättningarna skiljer sig markant åt sett bland annat till antal disputerade lärare och ekonomiska eller geografiska skillnader. Under försöksverksamheten är det därför viktigt att pröva olika samverkansformer för att kunna möta olika behov och förutsättningar hos både huvudmän och lärosäten. I Uppsala-noden har det resulterat i en spridning mellan att t.ex. ingå avtal med en mindre huvudman till att forma större regionala avtal. De skillnader som finns lokalt ökar förståelsen för att ett framtida ULF-avtal behöver vara regionalt förankrat. I bilaga 3 finns en kort beskrivning av varje lärosätes arbete.

Kontinuerligt under året har även kommunikationsplattformarna utvecklats. I linje med den nationellt överenskomna kommunikationsplanen har www.ulfavtal.se utvecklats, såväl som lokala websidor vid lärosätena och hos huvudmännen.

Verksamhetsplaner

Uppsala-noden fördelar ULF-medel i två poster, dels medel för forskningsutlysning, dels via verksamhetsplaner. Varje lärosäte inkommer med en verksamhetsplan. Dessa ligger till grund för Uppsala-nodens gemensamma verksamhetsplan (se bilaga 4). Utöver dessa poster har noden kostnader för samordning av noden som helhet.

De lokala samordningsgrupperna har i nära dialog med Uppsala universitet/Forum för samverkan (som fungerar som sammanhållande kansli för noden) arbetat fram verksamhetsplaner under hösten 2018. Verksamhetsplanerna fördelar medel årligen för infrastrukturbygge hos lärosäten och huvudmän i samverkan. Styrgruppen har samordnat arbetet med verksamhetsplaner i noden och formulerade gemensamma utgångspunkter för arbetet. Dessa kriterier konstituerar försöksverksamhetens kärna i framtagandet av olika modeller samt prioriteringsgrunder för de insatser som ska finansieras av ULF-medel.

En viktig utgångspunkt är att försöksverksamheten vilar på tre ben (skolverksamhet, forskning, lärarutbildning) som samtliga ska vara adresserade i verksamhetsplanen, dock med möjlighet till olika tyngdpunkter. Följande samverkansmodeller ses som bärande i nodens arbete.

- Modeller för förstärkt FoU-kapacitet/FoU-organisation hos huvudman (tillsammans med lärosäte) inkl. delade tjänster och t.ex. forskningsmiljöer hos huvudman
- Utifrån huvudmannens prioritering och professionens frågor skapa modeller/system för att förädla och utveckla frågor till forskningsfrågor i samverkan med lärosäte
- Modeller för finansiering av forskningsprojekt
- Modeller för lärarstudenternas delaktighet som brygga mellan lärosäte och huvudman inkl. självständiga arbeten, VFU
- Modeller för stärkt vetenskapligt förhållningssätt hos forskollärare/lärare/skolledare
- Modeller för övriga professionsutvecklingsinitiativ som ryms inom ULF

Styrgruppen har även sett fördelar med att det finns en diversitet i aktiviteterna inom noden, att alla inte arbetar utifrån samma modell. På så vis möjliggörs en större erfarenhetsbas och ett gemensamt lärande. De sammanlagt nio verksamhetsplanerna har sammanfattats i en för noden gemensam kapp. De medel som fördelats till lärosätena i och med deras verksamhetsplan för 2019 utgörs av de medel Uppsala universitet fått tilldelade från regeringen för 2017/2018.

Finansiering

Det stora arbetet som pågått under 2018 när det gäller ekonomiska frågor har fokuserat på att hitta bra mekanismer för hur samarbetet inom noden ska fungera i praktiken samt vilka principer som ska

gälla för hur medlen ska fördelas. Uppsala-noden har valt att lägga verksamhetens budget i tre nivåer:

- Samordning ULF-avtal Sverige
- Samordningskostnader Uppsala-noden
- Lokalt ULF arbete

Första nivån omfattar kostnader som rör samordningen av ULF-avtal i Sverige och handlar om gemensamma kostnader för samtliga noder, t ex den omfattande externa utvärdering som genomförs under försöksverksamheten.

Andra nivån rör samordningskostnader för Uppsala noden och rör till stor del personalkostnader för de personer som på olika sätt är med och koordinerar det nodgemensamma arbetet. Under året har en koordinator för ULF-verksamheten anställts samt en kommunikatör som båda till del av sin tjänst arbetar med samordningen inom noden. Utöver dessa två personer är flertalet olika personer/funktioner involverade i arbetet, men dessa finansieras inte av de riktade ULF-medlen och anges därför som egenfinansiering i den bifogade ekonomiska sammanställningen. Även den s.k. AIMday-verksamheten och vissa andra konferenser finansieras inom ramen för denna nivå.

Den tredje nivån rör det lokala ULF-arbetet. Det ekonomiska utfallet för denna nivå har varit relativt lågt, vilket beror på att fokus hittills har varit att finna modeller för fördelning av medel i det lokala ULF-arbetet. Uppsala Universitet är det lärosäte som kommit längst i det konkreta lokala arbetet som görs i samarbete med huvudmän eftersom verksamheten startade tidigare.

Verksamhetsplanernas aktiviteter innebär att totalt drygt sju miljoner kronor har fördelats till de lärosäten som ingår i noden. Dessa medel kommer framförallt användas under 2019 och sorteras in under den tredje nivån, det lokala ULF-arbetet. Verksamhetsplanernas budget bygger på tre delar; medfinansiering från lärosäte och huvudman samt ULF-medel. Det har resulterat i en beslutad budget som innehåller substantiell medfinansiering, främst i form av ”in kind” (tid i tjänst) (bilaga 5). Detta är en viktig förutsättning för långsiktighet och engagemang hos lärosäten och huvudmän.

Under 2019 planeras även en forskningsutlysning där medel, efter en ansökningsprocess, fördelas till forskare inom noden. För närmare beskrivning av budget se bilagd budgetmatrix.

Resultat/slutsatser

Uppsala-nodens arbete har under året varit fokuserat på förankring samt uppbyggandet av en fungerande organisation, både på lokal och regional nivå. Nodens relativt många deltagande lärosäten med respektive huvudmän och studenter innebär en komplex organisation, då stor vikt läggs vid delaktighet i såväl konkret arbete som beslut. De medel som hittills tilldelats Uppsala-noden ligger till grund för 2019 års aktiviteter beskrivna i verksamhetsplanen.

Inom noden finns en stor diversitet sett till de lokala förutsättningarna, antal disputerade lärare som arbetar hos huvudman, ekonomiska förutsättningar, lärosätenas lärarutbildning, etcetera. Detta möjliggör att noden kan prova flera olika modeller genom en bredd av aktiviteter, såväl i stor skala

som i mindre. ULF Bazar tjänar här ett tydligt syfte för erfarenhetsutbyte under försöksverksamheten. De olika lärdomar som görs inom noden kommer att vara till nytta inte bara för Uppsala-noden utan även nationellt.

Som tidigare beskrivits planeras en forskningsutlysning under 2019. Modellen för denna utlysning utarbetas gemensamt inom noden, med intentionen att den ska kunna permanentas efter försöksverksamhetens slut.

Försöksverksamheten ULF syftar till att finna strukturer som bygger på forskningsmiljöer där professionens frågor kan utveckla ny kunskap. Dessa stärker mötet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet vilket möjliggör bättre resultat inom alla skolformer. Långsiktigt hållbara strukturer hos både lärosäten och huvudmän skapar förutsättningar för ett ULF-avtal som består efter försöksperiodens slut.

Bilagor

1. Överenskommelse noden
2. Beslut om organisation
3. Sammanfattning från de ingående lärosätena
4. VP-kappa samt fördelning av medel
5. Budgetmatris